Coalitie coöperatieve warmte

Strategische ambitie

De **wijkaanpak** is een van de speerpunten in het Klimaatakkoord voor de gebouwde omgeving.

Het **samenwerkingsverband** tussen Energie Samen, Alliander, Klimaatverbond Nederland en Rabobank werkt samen aan ondersteuning van **buurtinitiatieven** op de sociale, technische, bestuurlijke en financiële aspecten van de wijkaanpak.

En daarmee versnellen we de **warmtetransitie**.

Samenwerkingsverband tussen

energie samen buurtwarmte + alliander + Rabobank + Klimaatverbond Nederland

Waarom deze coalitie gestart?

De coalitie is gestart vanuit de gezamenlijke ambitie om de warmte-transitie te versnellen. Op dit moment ervaren bewonerscollectieven nog veel drempels om collectieve warmte te realiseren. Dit heeft te maken met gebrek aan toegang tot kennis, professionele ondersteuning, het speelveld en financiën. Deze coalitie kan daarin juist ondersteuning bieden door drempels te verlagen. Dat gebeurt door samen met bewoners de krachten te bundelen, samen van praktijkervaringen leren, samen proeflocaties opzetten en samen een ondersteuningsstructuur opzetten. Zo leren we samen van en voor Nederland.

We gaan samen werken aan deze missie en visie:

Het realiseren van een schaalbare, toekomstbestendige, collectieve warmte-transitie-oplossing voor de bestaande bouw in de praktijk.
Voor een succesvolle warmtetransitie geloven wij in de kracht van lokaal eigenaarschap georganiseerd in een coöperatie.

Onze doelstelling

De vier startende partners van de coalitie hebben allen de maatschappelijke doelstelling om de verduurzaming van de gebouwde omgeving te versnellen door middel van de wijkaanpak. We hebben elkaar in deze maatschappelijke opgave gevonden als een open coalitie waar anderen bij kunnen aansluiten. Energie Samen vanuit haar ambitie om op basis van lokaal eigendom en zeggenschap haar achterban en bewoners te ondersteunen met kennis en netwerk. Klimaatverbond Nederland vanuit haar rol om mét gemeenten die samen met wijken en hun organisaties in de warmtetransitie werken ook een concrete werk- en leeromgeving te bouwen, zodat vertrouwen in duurzame en toekomstbestendige warmtevoorziening ontstaat. Rabobank om samen te werken aan een financiële propositie met alle betrokken partijen. Alliander vanuit haar maatschappelijke rol om in dit uitdagende veld bij te dragen aan collectieve warmteoplossingen die passen in wijken waarin woningen worden verduurzaamd en slim worden ingericht. Ook in het belang van betrouwbare en betaalbare energievoorzieningen in de wijken van de toekomst.

Energie Samen

“Bewoners in staat stellen zich te organiseren voor vraagbundeling, zeggenschap in het buurtproces en (indien gewenst) lokaal eigendom in een warmteschap.”

Alliander

“Het ontwikkelen van collectieve systemen, waarmee duurzame bronnen kunnen worden ingezet en onnodige netverzwaringen en hiermee maatschappelijke investeringen kunnen worden voorkomen.

Rabobank

“Door het delen van kennis en expertise komen we verder. Gezamenlijk kan de financiering en structurering van warmte initiatieven geregeld worden.”

Klimaatverbond Nederland

“Gezamenlijk leren hoe we de wijkaanpak organiseren en financieren, waarbij eigenaarschap en zeggenschap goed zijn geregeld in een governance structuur.

1.000 buurten

Op dit moment ervaren bewonerscollectieven nog veel drempels om collectieve warmte te realiseren. Vooral in gebieden met bestaande bouw. De ambitie van de coalitie is om in tenminste 1.000 buurten warmtenetten betaalbaar en mogelijk maken.

Visie
In Nederland zijn tenminste 1.000 buurten aardgasvrij door schaalbare, modulaire & toekomstbestendige collectieve warmteoplossingen waar de buurt eigenaar van is.

Schaalbaar, modulair en toekomstbestendig

Collectieve warmteoplossingen zullen naar verwachting in grote delen van Nederland een goed alternatief zijn voor aardgas. Dit geldt met name in gebieden met dichte bebouwing en huizen die minder goed geïsoleerd zijn. Er zit veel potentie in het gebruik van hybride broncentrales om op kleinschalig niveau warmtenetten van de grond te krijgen. Voordeel van een modulair systeem is, dat het zowel flexibel is en aan te passen is op de situatie van de buurt, als ook op termijn andere technieken kan integreren. Wanneer de buurt de woningen bijvoorbeeld verder isoleert, kan het systeem zich aanpassen naar een lagere temperatuur voor het warmtenetwerk en hiermee lagere energielasten.
Door deze schaalbaarheid en flexibiliteit ontstaat een systeem dat zich gedurende de tijd verder kan ontwikkelen en daarmee is het een oplossing voor zowel nu als voor de toekomst. Een voorbeeld hiervan is het Buurt Energie Systeem.

De kracht van lokaal eigenaarschap

Indien bewoners, eigenaar zijn van hun warmtesysteem besluit de buurt zelf over aanpassingen van het systeem. Er is transparantie over de kosten en bewoners hebben zeggenschap over de warmtebron en winsten kunnen weer terugvloeien in de buurt. Wanneer de buurt zowel exploitant als gebruiker is, zijn er geen botsende belangen tussen de gebruiker en leverancier van warmte. Zo ontstaat er een gelijkwaardige samenwerking tussen de professionele partijen en de bewoners.
De coalitie coöperatieve warmte wil dat lokaal eigenaarschap ondersteunen. Onder andere met bouwstenen in de organisatie die te standaardiseren zijn en aan te passen zijn op de unieke situatie van de buurt. Standaardisatie biedt voordelen in financieringsmogelijkheden, gezamenlijke inkoop of onderhoud, maar ook in meer duidelijkheid en eenduidigheid in proces voor gemeenten en financiers.

De weg ernaar toe

Om een concrete invulling te geven in de gezamenlijk ambitie is een routekaart uitgestippeld. Waarin stappen worden beschreven om tot een invulling te komen van de missie. Dit is bedoeld om warmte-initiatieven te ondersteunen en helpt om projecten te realiseren. De routekaart heeft een horizon van vier jaar en bestaat uit de volgende elementen:

Academie
die initiatieven kan ondersteunen met kennis om een volwaardige rol te spelen in de wijk, in elke fase van het buurtproces. In de academie wordt kennis ontwikkeld, verrijkt, gevalideerd en overgedragen. De focus ligt aanvankelijk op de initiatie- en ontwikkelfase en verschuift richting de realisatie- en exploitatiefase. Hoewel elk buurtproces verschillend is, zitten er veel bouwstenen in zowel het buurtproces als de organisatie die te standaardiseren zijn. En de kwaliteit van het proces wordt geborgd met een kwaliteitssysteem en certificering.

Regionale diensten organisatie
die initiatieven ondersteunt bij het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van een professionele coöperatieve warmtevoorziening. Hierbij ligt de focus op het verkrijgen van een coöperatieve warmteleveringsvergunning, en het professionaliseren van bestaande coöperatieve dienstenorganisaties. In een later stadium worden ook nieuwe coöperatieve dienstenorganisaties opgezet.

Financieringsopties
ontwikkelen voor een coöperatief warmtebedrijf. Hierbij ligt de focus initieel op het financieren van het eerste collectieve coöperatieve warmtebedrijf. In een later stadium verschuift de focus naar een ontwikkelfonds voor de ontwikkelfase en een landelijk garantiefonds voor de exploitatiefase.

2021 > 2022

- Landelijke coalitie vormgeven
- 15+ proeflocaties, waarvan 2-3 BES locaties in realisatie fase
- **Academie opzetten**
  - Kennisbouwstenen ontwikkelen
  - Ontwikkelen toolbox
  - Ervaringsgroepen
- Eerste financiering BES locatie
- Voorbereiding ontwikkel- en garantiefonds warmte
- Ontwerp regionale dienstenhubs

2023 < 2022

- Aanvraag warmte-leverings-vergunning
- Onafhankelijke ondersteunings-organisatie
- Financiering-standaard en proces in de praktijk
- Lancering kennis-academie en online leer-omgeving
- Opleidingen o.a. professionele proces-begeleiding
- Coalitie uit-breiden/ verbreden

2023 > 2024

- Opschaling naar 100 buurten
- Kwaliteitsborging in samenwerking met overheden vormgeven
- Landelijk ontwikkel- en garantiefonds
- Dienstenhub met vergunning ondersteunt initiatieven

DAGBLAD NEDERLAND

vrijdag 3 november 2028

"Door de academie hoeven wij niet meer het wiel zelf uit te vinden en krijgen we goede begeleiding"

Het 100ste wijkinitiatief gestart met een coöperatief warmtebedrijf onder begeleiding van de academie begonnen

Door Ben van Zon

De academie heeft door een combinatie van kennis van aangehaakte organisaties, en de ervaring met de eerdere wijkinitiatieven een bron aan kennis en ervaring opgebouwd. Deze kennis is omgezet in standaarden waardoor wijkinitiatieven die zich nu aansluiten relatief snel tot resultaten kunnen komen. Met name door de opgedane kennis over het buurtproces en governance van de buurtcoöperatie is de academie van toegevoegde waarde voor wijkinitiatieven. Fleur "Door de academie hoeven wij niet meer het wiel zelf uit te vinden en krijgen we goede begeleiding".

Groningen • dinsdag 6 februari 2024

Buurtinitiatief Meerwarmte verlaagd effectief temperatuur in hun eigen warmtenet

De warmtecoöperatie, die wordt gerund door de bewoners in de buurt, heeft gezamenlijk besloten de temperatuur in hun warmtenet te verlagen. Door intensieve samenwerking met de 'Regionale Diensten Organisatie' is een isolatie campagne succesvol afgerond. De RDO bracht specifieke technische kennis in, terwijl de coöperatie locatie specifieke informatie kon inbrengen. Hierdoor kon de campagne de mensen in de buurt overtuigen dat het verlagen van de temperatuur een goed idee was voor hun buurt. Menno "door een combinatie van de professionele ondersteuning met handige tools en een gemeentelijke subsidie konden we op een rustig tempo iedereen meekrijgen."

LOKAAL NIEUWS // AMSTERDAM

Eerste garantie verleend vanuit het landelijke warmte garantiefonds

Warmte coöperatie de Klippen heeft als eerste warmtebedrijf een garantie verkregen. Met dit garantiefonds krijgen warmte initiatieven meer zekerheid op de businesscase en komen zij makkelijker in aanmerking voor een financiering van het vreemd vermogen. Wim "Zonder de garantie op de business case was het onzeker of het project wel kon slagen, nu kan de schop in de grond"

26 januari 2023

Meer weten?

Thomas Dekker
Rabobank
thomas.dekker@rabobank.nl

Celina Kroon
Alliander
celina.kroon@alliander.com

Thijs de la Court
Klimaatverbond
t.delacourt@klimaatverbond.nl

Gerwin Verschuur
Energie Samen
gerwin.verschuur@energiesamen.nu